

Openingrede van de voorzitter Mr. B. van Vloten gehouden op de 47e voorjaarsvergadering van de Koninklijke Nederlandse Bosbouw Vereniging op 12 april 1973 te Gieten

Dames en Heren,

Gaarne verwelkom ik u op deze 47e voorjaarsvergadering van onze vereniging, die in het aantrekkelijke Gieten wordt gehouden, omdat deze plaats gunstig is gelegen ten opzichte van de bossen waarheen onze gastheer, de Heidemaatschappij, excursies heeft georganiseerd.

Het leek het bestuur een goede gedachte het openingswoord al tijdens de maaltijd te doen plaatshebben, zodat wij straks in de echte vergadering met het tweede agendapunt kunnen starten.

Een speciaal woord van welkom zij gericht tot de nieuwe leden 15 in getal. De secretaris zal bij een volgend agendapunt de namen bekend maken.

Onze vereniging betreurt het heengaan van twee van haar leden.

8 november 1972 overleed de heer E. P. W. van Schaik, oud-rentmeester in Utrecht en eveneens in het najaar de heer J. Noest, in leven rentmeester van het Brabants Landschap, in februari 1973 overleed de heer A. S. H. graaf van Rechteren Limpurg te Hummelo.

Ik verzoek u op te staan en enige ogenblikken aan hun nagedachtenis te wijden.

Toen ik enkele weken geleden deze toespraak voorbereidde schreef ik de volgende zinnen:

Bij een terugblik op de zes maanden, die zijn verlopen sinds onze najaarsvergadering van 3 oktober, springt een gebeurtenis naar voren: de storm, die op 13 november in verscheidene delen van ons land een ware ravage aanrichtte. De sporen ervan zullen nog vele jaren zichtbaar blijven.

Intussen hebben de weergoden ons land weer geselsd. De storm van 2 april heeft in verscheidene delen van ons land een schade aangericht, die de vernieling van november 1972 evenaardt of zelfs overtreft. Dat geldt ook voor onze bossen, zij het dat het noord-oosten er iets minder desastreuus is afgekomen.

Uw bestuur heeft zich naar aanleiding daarvan deze week beraden, maar voordat ik daar nader op inga, zou ik u deelgenoot willen maken van het beraad dat naar aanleiding van de november-storm heeft plaatsgehad.

Uw bestuur heeft zich in zijn vergadering van 20 november beraden of en zo ja op welke wijze onze

vereniging zou kunnen bijdragen tot het herstel. Op 1 december heeft nader beraad plaatsgehad met de commissie van advies en de Nederlandse Vereniging van Boseigenaren. Met onze brief van 7 december hebben wij ons gewend tot het bestuur van het Bosschap met het verzoek er bij de overheid op aan te dringen dat zowel uit het oogpunt van bosbehoud als ook op fytosanitaire gronden financiële maatregelen worden genomen, die volledig tegemoet komen aan de extra kosten van ruiming en herbebossing en aan de extra kosten die het gevolg zijn van de opbrengstvermindering door kwantiteits- en kwaliteitsverliezen en die welke het gevolg zijn van de abnormale prijzen. En ten slotte hebben wij tot uitdrukking gebracht, dat ook de geleden kapitaalschade en renteverliezen in aanmerking genomen dienen te worden.

Het is verheugend, dat reeds op 15 december 1972 de minister van Landbouw en Visserij een besluit heeft uitgevaardigd, waaruit blijkt dat de overheid bereid is bij te dragen in de extra ruimingskosten van het stormhout. Het Staatsbosbeheer heeft zich bij de vaststelling van de extra ruimingskosten laten adviseren door de heren Bol en Stefels. Omdat er sprake is van een bijdrage in de extra kosten heeft uw bestuur zich nogmaals schriftelijk tot het bestuur van het Bosschap gewend met het verzoek er bij de overheid op aan te dringen, dat de extra kosten volledig worden vergoed. Op 22 februari 1973 heeft de directeur van het Staatsbosbeheer bekend gemaakt, dat de bijdrage in de extra kosten van het ruimen van het stormhout f 21,— van elke m³ bedraagt, die de eigenaar meer ruimt dan 50 m³. Hierbij gelden nog enkele beperkingen, waarvan ik veronderstel dat ze de betrokkenen bekend zijn. Waardering is op zijn plaats voor de voortvarendheid, waarmee het Staatsbosbeheer deze maatregel nadere inhoud heeft gegeven. Het is te hopen, dat de afwikkeling eveneens bevredigend zal verlopen; in het bijzonder de herbebossing vraagt daarbij aandacht.

De afdeling Bosbouwtechniek van de Landbouwhogeschool deed in december 1972 een literatuurstudie "Het opwerken en bewaren van stormhout" verschijnen. Het rapport is tevens gepubliceerd in het decembernummer van ons tijdschrift.

In februari heeft het Bosschap besloten een commissie ad hoc in te stellen, die tot taak heeft het bestuur te adviseren ter zake van de oplossing van uit de stormramp voortvloeiende problemen. Onze secretaris maakt deel uit van deze commissie.

Deze week heeft uw bestuur overleg gepleegd met de commissie van advies teneinde vast te stellen of en zo ja welke rol onze vereniging zou kunnen spelen bij de voorbereiding van maatregelen, die naar aanleiding van de april-storm in het belang van onze bossen zouden moeten worden genomen. De april-storm heeft ook huisgehouden in gebieden die in november minder zijn aangetast. De Veluwe en de Utrechtse Heuvelrug zijn voor de tweede keer ernstig belaagd. In totaal is nu naar schatting 600.000 m³ hout geveld.

Het hiervorenbedoelde overleg heeft geleid tot de formulering van een concept-resolutie, die u bij het begin van de vergadering zal worden overhandigd en die zal worden besproken bij de behandeling van agendapunt 9. Was de storm van november vorig jaar al een ramp, de storm van april jl. betekent meer dan een verdubbeling van de ramp, niet in totaal aantal kubieke meters, hoewel dat in sommige gebieden toch ook het geval is, maar vooral door de uitholling die heeft plaatsgehad en die een verzwakking van het overgebleven bos inhoudt.

Uitvoeriger kan op deze zaak worden ingegaan bij de behandeling van agendapunt 9.

Van verschillende zijden is de vraag gesteld of herbossering van alle door de storm gevelde opstanden zou moeten plaatshebben. Oecologisch gezien zou een natuurlijke bosontwikkeling zijn te prefereren boven een kunstmatige verjonging, aldus de vraagstellers. Het lijkt alleszins de moeite waard op deze kwestie dieper in te gaan, aangezien een natuurlijke bosontwikkeling op de slechtste groeiplaatsen economisch-financieel bezien eveneens de voorkeur zou kunnen verdienen boven een kunstmatige aanleg. Naast de genoemde criteria zal echter ook aandacht moeten worden besteed aan phyto-sanitaire en juridische implicaties.

De markt voor inlands hout wordt beheerst door de gevolgen van de stormen van 13 november 1972, en 2 april 1973 die in midden en noord-Nederland bijna 1.500.000 m³ en in Noordwest-Duitsland ongeveer 20.000.000 m³ hout velde. Zowel in Nederland als in West-Duitsland bestaat ongeveer de helft van het omgewaaide hout uit grove den. De West-Duitse afzetmarkt voor Nederlands spaanplaat hout is door overmatig binnenlands aanbod sterk verkleind; de handel heeft zijn afzet grotendeels naar België verlegd. Deze afzet gaat gepaard met belangrijk hogere transportkosten, waardoor de prijs "af bos" f 8,— à f 10,— per stapelmeter lager is dan een jaar tevoren, en op dit ogenblik nog gemiddeld f 14,— per stapelmeter bedraagt.

Met lage prijzen voor spaanplaat hout moet over

geheel 1973 en 1974 worden gerekend. In hoeverre daarna een prijsherstel zal optreden voor vers hout hangt sterk af van de vraag of het west-duitse stormhout lang genoeg in leven blijft op in de grond zittende wortels.

De markt voor naaldhout-zaaghout, kisthout en mijnhout staat eveneens in het teken van de storm. Voor zaaghout lijkt voldoende afzet aanwezig. Naar heipalen bestaat een ruime vraag, waardoor de prijzen minder daalden dan voor de meeste andere sortimenten. Van naaldhout, kleiner dan 10 cm doorsnede, wordt minder aangeboden dan gevraagd; als gevolg daarvan trekken de prijzen aan.

De loofhoutmarkt onderscheidt zich sterk van de naaldhoutmarkt: er is geen stormhout en vele tropische houtsoorten zijn niet te krijgen of 50 tot 100% duurder geworden.

In Kampen is door een Westduits moederbedrijf een spaanplaatfabriek in aanbouw genomen. De productie moet begin 1974 op gang komen.

In onze najaarsvergadering is het probleem van de onrendabele dunning aan de orde gekomen. Daarbij is er voor gepleit, dat onze vereniging in overleg zou treden met het Bosschap teneinde er bij de betrokken minister op aan te dringen, dat in de desbetreffende kosten van overheidszijde wordt bijgedragen. Enkele jaren geleden is deze zaak aangesneden door het Bosschap, echter zonder succes. Er is aanleiding deze kwestie op phyto-sanitaire gronden weer aan de orde te stellen. Het overleg, dat uw bestuur te dezer zake heeft gepleegd, leidt ertoe niet nu actie te nemen maar over ongeveer een half jaar.

De Europese commissie is gereed gekomen met het voorstel voor een herziene richtlijn voor de bossing van landbouwgronden. Deze zal hopelijk zeer binnenkort ter discussie komen in de raad van ministers. Een paar belangrijke punten uit het ontwerp zijn:

- a de bossing moet in overeenstemming zijn met de ontwikkelingsplannen van het desbetreffende gebied
- b de minimum oppervlakte, die moet worden bebost, bedraagt 2 ha, tenzij het gebied grenst aan een ander bosoppervlak
- c de verwachte houtopbrengst mag niet onderdoen voor vergelijkbare houtopbrengsten in hetzelfde gebied
- d afhankelijk van de aard van de bossing wordt 50 tot 70% of 70 tot 90% van de investeringen vergoed
- e bovendien wordt gedurende een aantal jaren een extra subsidie verleend, die ongeveer overeenkomt met de gangbare pachtprijs.

Deze regeling kan voor de Nederlandse particuliere bosbouw van groot belang zijn. Wij kennen al aanzienlijke subsidies, zoals een subsidie van 80% bij aanleg van nieuwe bossen, maar vooral die overbruggings-subsidie is zo belangrijk voor de uitbreiding van ons bosareaal.

De werkzaamheden van het Bosbouwproefstation zullen nog dit jaar worden uitgebreid met onderzoek ten behoeve van de landschapsbouw. Dit onderzoek werd in opdracht van het Directoraat-Generaal voor de Landinrichting en de Visserijen gestart aan de afdeling Landschapsarchitectuur van de Landbouwhogeschool door professor Vroom. Het bestuur van het Bosbouwproefstation ging met deze uitbreiding akkoord.

De stormschade zette het bosbouwkundig onderzoek aan het werk om te bepalen welke aspecten bijzondere aandacht zouden moeten krijgen op korte en lange termijn. De invloed van de storm op de kosten van exploitatie, de te treffen fyto-sanitaire maatregelen en de consequenties van de storm voor de herinrichting van de beschadigde en gevelde bossen waren daarbij de hoofdzaak.

De iepenziekte kwam in een nieuw stadium van onderzoek doordat in Engeland deze ziekte, na een periode van teruggang, met vernieuwde hevigheid optrad in 1970 en 1971. Het selectieschema dat net in deze jaren in Nederland zijn vruchten begon af te dragen in de vorm van resistente klonen, werd daardoor aangetast. In samenwerking met de Engelse onderzoekers worden nu in Engeland de meest belovende nieuwe klonen getoetst op hun gevoeligheid voor deze virulente stam van de ziekteverwekkende schimmel.

In december 1972 werd een verbod uitgevaardigd op het gebruik van DDT. Dit verbod treedt in werking op 1 juli 1973. Voor de bosbouw betekent dit dat in het bijzonder voor de grote dennensnuitkever, *Curculio abietis*, naar een vervangende bestrijdingswijze zal moeten worden uitgezien. In West-Duitsland is lindaan voor dit doel al sinds 1970 in onderzoek genomen.

In de zitting van de OESO Organisatie voor Economische en Sociale Ontwikkeling te Parijs op 5, 6 en 7 maart 1973 werd overeenstemming bereikt over de definitieve tekst van de voorschriften, dienend ter onderscheiding en controle van de genetische kwaliteit van de bosbouwzaden. Door delegaties van zestien landen en in aanwezigheid van vertegenwoordigers van de EEG, de FAO en de FIS (internationale federatie van zaadhandelaren) werd onder voorzitterschap van de Nederlandse gedelegeerde ir. R. Koster besloten vier categorieën van vermeerderingsmateriaal (bosbouwzaden en planten) te onderscheiden, waarvan de kwaliteit zal dienen te worden gecontroleerd en gewaarborgd door instanties zoals de NAKB bij ons.

Deze voorschriften zullen leiden tot een verdere verbetering van de reeds sinds 1970 bestaande "OESO-regels voor controle van bosbouw-vermeerderingsmateriaal in de internationale handel", welk schema al tot gevolg heeft gehad, dat de importen van zaad uit het westen van Canada en de USA in hoge mate aan betrouwbaarheid hebben gewonnen. Van 7 tot 10 mei a.s. organiseert de Nationale

Populieren Commissie in Wageningen een internationaal congres over de populierenhoutmarkt in West-Europa. Deze bijeenkomst heeft plaats in het kader van de Internationale Populierencommissie en is derhalve bij de desbetreffende landen aanbevolen door de directeur-generaal van de FAO. Dertien landen zijn uitgenodigd.

De FAO/ECE/ILO Joined Committee on Forest Working Technics and Training of Forest Workers organiseert in oktober van dit jaar een seminar met als thema "ergonomics in forestry". Op het seminar, dat in West-Duitsland en Nederland zal worden gehouden, worden 20 à 30 deelnemers uit verscheidene landen verwacht.

Op het ogenblik verkeert men in Nederland in de situatie dat een groot aantal (overwegend jonge) academici werkzoekend zijn. Een regeling van het Ministerie van Sociale Zaken voorziet in de mogelijkheid aan niet-winstbeogende instellingen voor de uitvoering van bepaalde tijdelijke werkzaamheden een subsidie van 95% te verlenen in de personeelskosten bij het in dienst nemen van werkloos kaderpersoneel. Een dergelijk project moet in het algemeen aan de volgende voorwaarden voldoen:

a het moet additioneel zijn; b de tijdsduur is uitdrukkelijk beperkt tot 26 weken; c het moet een zekere maatschappelijke relevantie hebben.

De conclusies van de vergadering van de studiekering, die is gehouden op 26 november 1971, ter zake van bosplantsoenvoorziening worden door uw bestuur onderschreven en zijn neergelegd in een nota. Kort samengevat komt de inhoud hierop neer: teneinde te bereiken dat kwaliteitsplantsoen regelmatig kan worden geleverd is het noodzakelijk dat samenspel plaatsheeft, zowel aan de afnemerskant als aan de aanbiederskant. Meerjaren-contracten zullen het mogelijk moeten maken dat de kwekers tot een meer planmatige aanpak komen. De overheid kan daarbij een belangrijke rol spelen. Uw bestuur zal omtrent deze conclusies overleg gaan plegen met het Staatsbosbeheer.

Van tijd tot tijd heeft er voorzittersoverleg plaats tussen de Vereniging van Boseigenaren en onze vereniging. Bij dat overleg wordt nagegaan of het mogelijk is tot zinvolle samenwerking te komen, hetzij incidenteel hetzij regelmatig in het belang van de Nederlandse Bosbouw.

Op 27 april a.s. zal het landgoed Schovenhorst 125 jaar bestaan. De "Werkstee", die indertijd mede op initiatief van onze vereniging tot stand is gekomen bestaat dan 25 jaar. Naar aanleiding daarvan is door de familie Oudemans een bijeenkomst georganiseerd waaraan ik namens onze vereniging hoop deel te nemen.

Te lang heb ik u al van de volgende gang van deze maaltijd afgehouden. Ik haast mij dan ook dit openingswoord te besluiten met de wens, dat een nuttige vergadering straks ons deel zal zijn.